

Mediateka w Mont de Marsan, Francja

Mediatheque at Mont de Marsan, Francja

Nina Sołkiewicz-Kos
WBLiŚ Politechnika Częstochowska

Słowa kluczowe: architektura, mediateka, przestrzeń miejska, społeczeństwo informacyjne
Keywords: architecture, mediatheque, urban space, information society

Streszczenie

Próbie stworzenia przestrzeni kulturowej w obrębie historycznej strefy miejskiej podjęła pracownia architektoniczna „archi 5”. Zrealizowany przez nich projekt Mediateki stał się silnym symbolem przestrzeni kulturowej obszarów miejskich Mont de Marsan. Wpisany w kontekst otoczenia, tworzący nową jakość przestrzeni, obiekt stał się laureatem dorocznej prestiżowej nagrody „LEAF Awards”. Jury konkursu podkreśliło w werdykcie wyjątkową propozycję zagospodarowania placu miasta, polegającą na wprowadzeniu współczesnej eleganckiej estetyki do historycznego układu zabudowy. Ogólnodostępność oraz atrakcyjność nowej przestrzeni placu zachęca mieszkańców do interakcji z przejawami działalności w obszarze kultury, sztuki, działań społecznych. Jako zorganizowana przestrzeń kulturowa jest ważnym miejscem kształującym środowisko i charakter obszaru miasta.

Abstract

The need to improve the quality of life in the city leads us to constant changes within our environment. Various activities are to ensure our comfortable existence in harmony with the historical past and contemporary cultural trends of urban space. Architectural Studio "archi 5" attempted to create a cultural space within the historic urban area. The implemented Mediatheque project has become a powerful symbol of the cultural space in Mont de Marsan cultural space. Written in the context of the environment, creating a new quality of space, the building became the winner of the prestigious annual "LEAF Awards". The jury's verdict highlighted a unique proposal of the city square design which introduced contemporary elegant aesthetics to the historic layout of buildings.

General accessibility and the attractiveness of the new site encourage the city residents to interact with the manifestations of culture, art and social activities. As an organized cultural space Mediatheque is an important place shaping the environment and the character of the city area.

Rewolucja informatyczna oferując nowe możliwości zmienia sposób w jaki żyjemy i pracujemy. Kształtuje się dziś nowa formacja zwana społeczeństwem informacyjnym, wykorzystującym media i techniki cyfrowe do przesyłania i zdalnego przetwarzania informacji. Weszliśmy w erę, gdzie najcenniejszym dobrem jest informacja i dostęp do niej, a nie dobra materialne i ich wymiana¹. Rośnie zapotrzebowanie społeczne na obiekty użyteczności publicznej dla potrzeb dostępu do informacji. Uwidacznia się ono nie tylko w dużych aglomeracjach, ale także miastach średniej i małej wielkości. Zmieniają się zatem architektoniczne wyznaczniki kulturowe.

Spektakularnym tego przykładem jest Mediateka w niewielkiej francuskiej miejscowości Mont de Marsan zrealizowana w 2012 przez pracownię *archi 5* z Montreuil (Francja). Obiekt ten uhonorowany został główną nagrodą w międzynarodowym konkursie LEAF Awards 2013. W uzasadnieniu werdyktu jury konkursu podkreślało wyjątkową propozycję zagospodarowania głównego placu miasta, polegającą na wprowadzeniu architektury na wskroś współczesnej do historycznego układu zabudowy.

"Mediateka Mont de Marsan zaprojektowana przez *archi 5* jest pięknym osiągnięciem, mocnym technicznie i wielce wiarygodnym, podnoszącym na duchu symbolem kulturalnym miasta. (...) Uznajemy Mediatekę za jeden z najbardziej udanych obiektów użyteczności publicznej na świe-

¹ patrz: Y. Masuda, *The information society as postindustrial society*, Bethesda, MD: World Futures Society. Institute for the Information Society, Tokyo 1981, s. 37.

cie, jaki widzieliśmy w ostatnich latach, który jak sądzimy będzie ulubionym miejscem i źródłem optymizmu dla miasta przez długi czas"².

LEAF Awards to coroczne międzynarodowe nagrody architektoniczne przyznawane w kilku kategoriach. Otrzymują ją firmy, technologie i osoby, które innowacyjnością swoich projektów wnoszą wyjątkowy wkład w rozwój architektury. Tworzą tym samym punkt odniesienia dla projektów realizowanych przez nowe pokolenie architektów. Nagrody „LEAF Awards” są przyznawane przez Forum Wiodących Architektów Europejskich (Leading European Architects Forum – LEAF). Założona w 2001 organizacja skupia architektów i projektantów działających na terenie Europy i świata w celu wymiany doświadczeń i tworzenia więzi pomiędzy środowiskami architektonicznymi. W 2013 organizacja ta przyznała 17 nagród i 5 wyróżnień honorując najlepsze realizacje w kategoriach takich jak: kultura, sport, transport, mieszkanie, edukacja, urbanistyka miasta. Ceremonia wręczenia nagród odbyła się w The Shard w Londynie gdyż Nagrodę za Dorobek Życia otrzymał Renzo Piano.

Usytuowanie Mediateki pośrodku placu musztrowego w centrum miasta dało inspirację do stworzenia formy budynku. Każda z czterech lustrzanych elewacji Mediateki różni się jedna od drugiej odbijanym obrazem czyniąc iluzoryczne obrazy i zwielokrotniania zabudowy miejskiej. Nocą transparentne elewacje ukazują wnętrze budynku, rozświetlają i ożywiają plac zmieniając go w przyjazną, zapraszającą przestrzeń. Zielone skarpy otaczające budynek kierują wzrok w górę ku mieniącym się, przezroczystym i odbijającym światło, szklanym fasadom. Zielony dach przykrywający budynek, oglądany z perspektywy ulic otaczających plac, sprawia wrażenie unoszącego się w powietrzu. Jednak sposób w jaki dopełnia on bryłę budynku zarówno w kontekście formalnym jak i urbanistycznym, możemy zobaczyć dopiero z perspektywy lotu ptaka. Jego zieleń stanowi przedłużenie zieleni skarp okalających Mediatekę i jest czytana jako naturalna kontynuacja historycznego założenia urbanistycznego. Spełniając ten aspekt, który nie zawsze jest brany pod uwagę przez architektów, budynek dowodzi swojej klasy.

Budynek Mediateki w Mont de Marsan zaprojektowany przez pracownię *archi 5* oprócz walorów formalnych posiada również nowatorskie rozwiązania konstrukcyjne, które pozwoliły na swobodne kształtowanie układu funkcjonalnego obiektu. Uformowanie patio zaś, wydaje się być nawiązaniem do założeń ideowo-formalnych Alvara Aalto konstytuujących w XX w. "nowy regionalizm" ruchu nowoczesnego³. Rozmieszczone na znacznej powierzchni, w sposób jakby naturalny, kameralne wydzielone strefy, sale i działy biblioteczne dają poczucie intymności, bezpieczeństwa i jednocześnie otwartości na lokalny kontekst miejsca. Tworzy go architektura budynków byłych koszar (obecne budynki biurowe) zamykająca w układzie czworoboku dziedziniec. Elementem charakterystycznym, ułatwiającym orientację w przestrzeni obiektu jest wewnętrzne patio. Jego organiczny kształt stanowi wyjątkowy przykład czytelnego "pod gołym niebem".

Jako społeczeństwo informacyjne, poszukujemy rozwiązań dla funkcji, które będą odpowiadały nowym potrzebom. Gromadzenie i wymiana informacji za pośrednictwem domowych komputerów, telefonów komórkowych i innych urządzeń mobilnych sprawiła, że tradycyjne miejsca prowadzenia handlu i świadczenia usług, zanikają, lub przechodzą transformację. W Mont de Marsan średniowieczny rynek miejski, zamieniony najpierw w plac musztrowy, powrócił do swojej dawnej funkcji, a to wymiany towarowej, z tą tylko różnicą, że towarem jest informacja. Stanowi zatem, jak w przeszłości, ważny element życia społecznego danej zbiorowości. Jak ludzkie potrzeby *per se* nie ulegają zmianie, to zmienia się sposób ich zaspokajania, a zwłaszcza jeśli chodzi o potrzeby społeczne. Budynek Mediateki wychodzi naprzeciw współczesnym zapotrzebowaniom społeczeństwa informacyjnego, nie zapominając przy tym o potrzebie interakcji człowieka z otoczeniem, oraz innymi ludźmi. Jego funkcja nie ogranicza się do gromadzenia zasobów książek, czasopism, filmów, muzyki i komiksów ani do możliwości skorzystania z Internetu. Mediateka uatrakcyjnia dostęp do wiedzy z różnych zakresów, jest miejscem gromadzenia i przetwarzania informacji. Poprzez przejrzyste katalogowanie zasobów, organizowanie zajęć i warsztatów oraz wydarzeń kulturalnych przyciąga ludzi w każdym wieku.

² por. P. Hall, *LEAF Awards 2013 Overall Winner: Marsan Mediatheque in France*, Datal. Das Architekturportal. com, (dostęp 12. 04. 2014).

³ K. Januskiewicz, *O nowym regionalizmie w architekturze XX wieku*, Teka Komisji Urbanistyki i Architektury, T.XXIII/1989-90, s.81-88.

Za sukcesem “archi 5” stoi rzetelne podejście do projektu oparte na poszanowaniu kontekstu miejsca, programie użytkowym, analizach społecznych i kulturowych. Taka metoda postępowania daje szansę na stworzenie tego co w psychologii architektury nazwane zostało *miejscem*. Poprzez rozumienie potrzeb użytkowników, relację z otoczeniem i atrakcyjną formę, budynek spełnia wyobrażenie o związku ludzi z przestrzenią fizyczną będąc rezultatem zależności pomiędzy ludzkimi aktywnościami i koncepcjami a atrybutami fizycznymi przestrzeni⁴. Christian Norberg-Shulz uważa że *miejsca* są celami lub ogniskami, w których doświadczamy znaczących wydarzeń naszej egzystencji⁵. Mediateka będąc miejscem i tłem spotkań oraz relacji międzyludzkich ma szansę stać się przestrzenią kulturową, z którą użytkownik jest emocjonalnie związany.

Projekt Mediateki jest odpowiedzią na współczesne uwarunkowania lokalnej społeczności. Stanowi formę kontynuacji wcześniejszego założenia placu miejskiego (placu musztry) integrując otaczające odcinki pierzei ulicznych oraz tworząc czytelnie ukształtowaną i sprawnie funkcjonującą przestrzeń publiczną. Jego fasady odbijają otaczającą architekturę nawiązując dialog z przeszłością. Zaproponowane rozwiązanie placu w formie transparentnej przestrzeni użyteczności publicznej wzbogaca i zachowuje historyczny układ urbanistyczny miasta. Stanowi o marce miasta i jego konkurencyjności w regionie⁶. Takie postępowanie jest zgodne ze standardami kształtowania przestrzeni publicznych miast europejskich. Budynek Mediateki stworzył szansę na ożywienie płyty placu i nadanie jej nowego znaczenia – miejsca spotkań, wymiany informacji, zdobywania informacji, doświadczania wydarzeń kulturalnych. Dana przestrzeń kulturowa umożliwi także społeczności miejskiej warunki do realizacji własnych inicjatyw. Ogólnodostępność oraz atrakcyjność nowej przestrzeni placu zachęca mieszkańców do interakcji z przejawami działalności w obszarze kultury, sztuki, działań społecznych. Jako zorganizowana przestrzeń kulturowa jest ważnym miejscem kształtującym środowisko i charakter obszaru miasta.

LITERATURA

- [1] W. Bonenberg, *Architektura jako marka miasta - na przykładzie aglomeracji poznańskiej*, Czasopismo Techniczne, 1-A/1/2012
- [2] D. Canter. *Psychology of Place*, London Press, 1977.
- [3] P. Hall, *LEAF Awards 2013 Overall Winner: Marsan Mediatheque in France*, Datal. Das Architekturportal. com (dostęp 12. 04. 2014).
- [4] K. Januskiewicz, *O nowym regionalizmie w architekturze XX wieku*, Teka Komisji Urbanistyki i Architektury, T.XXII/1989-90.
- [5] Y. Masuda, *The information society as postindustrial society*, Bethesda, MD: World Futures Society. Institute for the Information Society, Tokyo 1981.
- [6] Ch. Norberg-Shulz, *Existence, Space and Architecture*, Studio Vista, London, 1971.

⁴ por. D. Canter. *Psychology of Place*, London Press, 1977, s. 76.

⁵ por. Ch. Norberg-Shulz, *Existence, Space and Architecture*, Studio Vista, London, 1971, s. 35.

⁶ patrz: W. Bonenberg, *Architektura jako marka miasta - na przykładzie aglomeracji poznańskiej*, Czasopismo Techniczne, 1-A/1/2012, s. 97-107.